

A nehezen nevelhető szülőkről...

De bezzeg az én időmben!

Eddig nemigen beszéltünk erről. Pedagógusok szülői értekezleteken, az újságokban a nyilvánosság előtt tett szakmai nyilatkozataikban, vagy akár a fogadóórákon elmondott megállapításai-
kban a problématiszák gyermek „nevelhetőségével” foglalkoztak. Talán „illetérből” nem neveztek nevén — nem a gyereket, hanem a szülői felelősséget. Ezáltal megkezdett és hetenként e nap-
on közölt cikksorozatunk azokról a némely szülői házra jellemző
tüpishibákról szól, amelyeknek kiküszöbölése a gyermek érdekében rendkívül fontos.

Reméljük, olvasóink nem ártik félre a sorozat szerzőjének, a lapunkból és más pedagógiai tárgyú írásából is jólismert Kolozsváry Gyula tanárnak a szándékát még akkor sem, ha nagyon az elevenre tapint. Hiszen a nehezen nevelhető szülőkről a jólnevelt gyermekek érdekében beszéltünk...

A nehezen nevelhető szülők népes táborába tartoznak azok a szülők is, akik azért állnak az iskolával, a modern nevelési elvekkel szemben, mert ezeket elvetik, rossznak tartják.

— Hát mit gondolnak maguk itt az iskolában? — kérte számon a nagyon rendes, szorgalmas, becsületos Pisti apukája az osztályfőnököt. — Pályaválasztás? Dolgozatot íratni erről? „Mi szeretnék lenni?” — ezzel a címmel!

Az osztályfőnököt elöntötte a pír, de nem szólt.

— Mi szeretne lenni? Hát azt majd én mondom meg, hogy ő mi szeretne lenni! Tölem se kérdezték meg gyerekkoromban! Na ja? Próbálta volna a kántor-tanító úr, el is zavarták volna a faluból!

— Nincs igaza, apuka! — csak ennyivel tudta az osztályfőnök megszakitani Pisti apjának zuhatagoló „érveléseit”.

— Nincs? Mert azt hiszi, hogy én maradi vagyok! Hogy én nem tudom mi az „államérdek”. Nem volt sok bajuk már abból, hogy hat-szor annyian választottak bizonyos szakmákat, mint amennyire szükség van?

Az osztályfőnököt meglepte ez a 90 fokos fordulat. De egy pillanattal sem volt kétsége afelől, hogy a reklamáció nem az „államérdek” védelmében folyik.

No igen! Hát a mi időnkben, valóban sok minden másként volt. És nem volt minden rossz! Ez is tény. De a megszépítő messzeségben fiatal éveinket csalóka szemüvegen át, szebbnek látjuk, mint amilyen valójában volt.

Mert kedves apuka

és apukák, meg anyukák... tegyük a szívünkre a kezünket! Nem bántotta a mi önértékünket, amikor bennünket meg sem kérdeztek, ha a sorsunk felől döntöttek? Dehogynem. Még akkor is, amikor ez a negyedik osztály után, tizenhetedik korunkban történt, amikor valóban a gyermek önállótlanabb s „fantáziálni” sem tud annyira saját életéről, foglalkozásáról, hivatásáról, mint amikor tizenegyedik éves.

De Pisti rabiátus apukája, s a hozzá hasonlók még a tizennyolcadik esztendőben, amikor a gyerek már érettségizik, is maguknak szeretnék fenntartani a pályaválasztás jogát!

Nem vagyunk ellene annak, hogy a szülő a saját tapasztalataival, ne befolyásolja, sugalmazza egy bizonyos mértékig a gyermek hivatástudatának alakulását. De csak akkor, ha a hivatásos

nevelőkkel, a pedagógusokkal már sikerült képet alkotnia a gyermek reális képességeiről, hajlamairól stb. Negatív példa: van gyermek, akinek abszolúte nincs zenei hallása. Nyilvánvaló, le kell beszélni őt a zenei pályáról, mint ahogyan a humán érdeklődésű gyermeket sem szabad arra erőltetni, hogy fizikus legyen!

De a „de bezzeg az én időmben” — kézlegyintéssel nemcsak a pályaválasztás kapcsán találkozunk!

Fontos nevelési elvek

gyakorlati megnyilatkozásakor hányszor botránkozik meg némely szülő. Egy példa: A napközi otthon ellenőrzést kapott. A vezető pedagógusok fehér fityulával, kötővel látták el a konyhaszemélyzetet. Sőt, uzsonnának papírszalvétát és papírmásé-tálca is került az asztalra.

Kedves tanítványom Z. Bandi, miután elment a felügyelet, mosolyogva odament a tanulószoba vezetőjéhez és megkérdezte:

— És tessék mondani, ezennél mindig így lesz?

A pedagógus zavartan csak annyit mondott.

— No, erre még visszatérünk! — s valamiféle erély csendült ki hangjából.

— Már én is észrevettem, hogy kezd szemtelenedni Bandi! Ilyet kérdezni?! Hát volt ez azelőtt? Bezzeg az én időmben... Két akkora nyaklevest kapott volna az ember... — magyarázta a feltétlenül jószándékú anyuka, amikor hírét vette az esetnek.

Alig tudtam meggyőzni, hogy

Bandinak igaza volt.

Vagy szabály az, hogy a konyhaszemélyzet fehér kötőben és fityulában járjon, az asztalon szalvétát, tálca legyen, vagy nem! Ha igen, akkor legyen mindig így és ne csak „kivételes alkalmakkor.”

Vagy talán azzal követett el főbenjáró bűnt Bandi, hogy felszegen nem úgy kérdezte:

— Miért nincs ez mindig így?

Igen így is igaza lett volna. Csak az illemmel szemben vétkezett volna. Mert így kérdezni valóban csak a felügyeletnek van joga!

De hát ha a felügyelet általában mindig fityulát és kötőt, papírszalvétát és papírmásé-tálca lát, persze, hogy elégedett! Mert így volt

ez a mi időnkben, valóban. Csak sajnos ma is gyakran és sok helyen így van! S ha a gyermek, — mert ösztön-ségre igyekeztünk nevelni, kérdez, — meglepődünk, s szembekerülünk valami olyasmivel, aminek nagyon-nagyon kellene örülnünk!

Miért „szebb” a mi időnk?

Mennyivel szebb a kirakatpolitika? Miért döbbenünk meg, ha gyermekünk apró kis öklével kopogtat az igazság kapuján?! Hát a felnőtt világ olyan világ, ahol helye van a hazugságoknak? Hát a mi birodalmunkban — ahol amúgy is annyi a fejlődéssel együttjáró ellentmondás — most már feltétlenül szembe kell kerülnie a régi megnyilatkozásainak az új sarjadjó, bátorítalan próbálkozásaiával?

Mert ugyebár senki előtt sem kétséges, hogy helytelen a felügyeletet „suvíckolva” fogadni. De miért lenne helytelen azt csendesen, illedelmesen leleplezni? Hát a felnőtt fétis? Hát valójában azt akarjuk, hogy a mi gyermekeink is olyan mondvasínáltsággal beszéljenek rólunk, mint ahogyan mi magyarázunk nekik a konyhaszemélyzetet. Sőt, uzsonnának papírszalvétát és papírmásé-tálca is került az asztalra.

Kedves tanítványom Z. Bandi, miután elment a felügyelet, mosolyogva odament a tanulószoba vezetőjéhez és megkérdezte:

— És tessék mondani, ezennél mindig így lesz?

A pedagógus zavartan csak annyit mondott.

— No, erre még visszatérünk! — s valamiféle erély csendült ki hangjából.

— Már én is észrevettem, hogy kezd szemtelenedni Bandi! Ilyet kérdezni?! Hát volt ez azelőtt? Bezzeg az én időmben... Két akkora nyaklevest kapott volna az ember... — magyarázta a feltétlenül jószándékú anyuka, amikor hírét vette az esetnek.

Alig tudtam meggyőzni, hogy

Bandinak igaza volt.

Vagy szabály az, hogy a konyhaszemélyzet fehér kötőben és fityulában járjon, az asztalon szalvétát, tálca legyen, vagy nem! Ha igen, akkor legyen mindig így és ne csak „kivételes alkalmakkor.”

Vagy talán azzal követett el főbenjáró bűnt Bandi, hogy felszegen nem úgy kérdezte:

— Miért nincs ez mindig így?

Igen így is igaza lett volna. Csak az illemmel szemben vétkezett volna. Mert így kérdezni valóban csak a felügyeletnek van joga!

De hát ha a felügyelet általában mindig fityulát és kötőt, papírszalvétát és papírmásé-tálca lát, persze, hogy elégedett! Mert így volt

Egy elfelejtett Radnóti-írás

A szegedi költő Solohov Csendes Donjáról

„Hej, atyuska, hej, csendes Don...”

Az utolsó húsz év orosz regényei, óvatossággal fogalmazva: az utolsó húsz év hozzánk közvetített orosz regényei tapogatózó kísérletek voltak, állomásai az útnak, mely a nagy regény felé vezet vissza, az orosz regény hagyományaihoz. Talán legjelentősebb emléke ennek az útnak a magyarul Párizsban megjelent és azóta is sokat emlegetett „Csokoládé” volt. Esmehordozásában és formájában is heroikus kísérlet. Michail Solohovnak a közelmúltban hozzánk került donkózákok regénye (A csendes Don, Epocha kiadása és Szurán Renée kiadó és mintaszerű fordításában) már e kísérletek leszármazottja s egyben folytatja a nagy orosz regény hagyományainak. A donkózáskor átalakulásának regénye, melynek első része a Csendes Don, a világ-háború előtti években kezdődik és a háború alatt ér véget. Az átalakulást Solohov főhősén Grigorij Meljohovon, a fiatal kozákon mutatja be, akinek története azonban szervesen kapcsolódik a donkózáskor történetéhez. De a körülötte nyüzsgő egyének és családok egymáshoz, a földhöz, a renhez, a háborúhoz, a cárhoz, vagy akár a Don látványához való viszonyának ábrázolásában is a sok szálból összefutó, remekül komponált regény a valóság ábrázolásának hatalmas példáját adja. A jelképpé emelt hős életének és lelki fejlődésének követése megővja a freskószerű ábrázolás veszélyétől és széles menete ellenére, pontos stílus megmutatja frászművészetét. Ez az frászművészet szín-

Radnóti Miklós alább közölt „elfelejtett” cikkének közzétételét a Mihail Solohovnak odaítélt Nobel-díj teszi különösen időszerűvé és érdekessé. Radnótinak ez az írása 1935-ben jelent meg a Szocializmus című folyóiratban. Ez a figyelemreméltó cikk nem szerepel a költő műveinek egyetlen kiadásában sem, noha értékes adatokat tartalmaz a korabeli szovjet irodalomról vallott nézetéről. A költő felismeri Mihail Solohov Csendes Don-jának korszakalkotó jelentőségét, s a regény igazi mondanivalóját, noha csak a nagy mű első részét ismert. A rövid ismerettség adta lehetőségeken belül is felhívja a figyelmet nemcsak Solohov frászművészetének magas színvonalára, hanem a regényben szereplő hősök magatartásának forradalmi jellegére is. (Stockman, Grigorij Meljohov). A kísérletelmű frászműből az is kiderül, hogy Radnóti igyekezett tájékozódni az adott lehetőségek között a kor szovjet irodalmáról.

tén a kísérletek eredménye már. Erzelmisségtől mentes, pontos és kemény líraiságában szinte egyedülálló, valószínűleg a legjelentősebb erénye pedig — kénytelen vagyok így mondani — tapintatos aprólékosságában rejlik, mely sohasem tolakszik előtérbe, hanem az ábrázolás hitelét szolgálja tökéletesen. Stockmant, a kozák faluba került szocialista agitátort, a regény rövidletű figuráját letartóztatják és elvezetik: „Az út közepén ment, az ügyeletes kozák előtt, egyik kezét régi, viseltes kabátja hajtókája alá dugta, a másikat lóbálta, mintha valami odaragadt szennyet akarna lerázni ujjairól. A többiek a kerítések mentén baktattak, egyének és családok egymáshoz, a földhöz, a renhez, a háborúhoz, a cárhoz, vagy akár a Don látványához való viszonyának ábrázolásában is a sok szálból összefutó, remekül komponált regény a valóság ábrázolásának hatalmas példáját adja. A jelképpé emelt hős életének és lelki fejlődésének követése megővja a freskószerű ábrázolás veszélyétől és széles menete ellenére, pontos stílus megmutatja frászművészetét. Ez az frászművészet szín-

Grigorij, a donkózákok átalakulás hordozója, lélekalakítás forradalmár. A patriarchátus elleni lázadás, a szexuális lázadás át a világháború tudatosítja benne a forradalmárt. Visszakérülve a harcban, már a kórházban, a cári család egyik tagjának látogatása alatt önmaga ellen is védekezve, de ugyanakkor mély-

séges megkönnyebbüléssel — tiszteletlenül viselkedik. A Csendes Don-nak, a regény első részének végén sebesüléséből felépülve, hazatér szabadságra. Megkóralsolja földesurának, a tábornoknak hadnagy fiát, fellebbvalóját, aki befektült ágyába, megkóralsolja a hűtlen asszonyt, Ak-

szoktetett el és akiért szolgálta szegődött, elhagyva feleségét, lázadva a falu és a család iránt és iratlan törvényei ellen. A család elleni és a szexuális lázadás elvégzett. Rövid szabadságára hazatér a Donhoz, a családba, hites felesége mellé.

Grigorij és az idő megérett a társadalmi harcra.

„Zúgva rohan a Don vize, Veri a partot az ár, Jambor a Don, arra folyik, Amerre csak int a cár...”

éneklik a régi kozákdalt 1914-ben a frontra menők. S a háború második évében a Don immár nem csendes többé.

Szocializmus. 1935. 25. évf. 8. sz. 384. l.

*

Ez az írás egyúttal arra is figyelmeztet, hogy Radnóti Miklós mártírhála után 21 évvel már időszerű volna megjelentetni összes verseinek, műfordításainak és prózái műveinek kritikai kiadását.

Batári Gyula

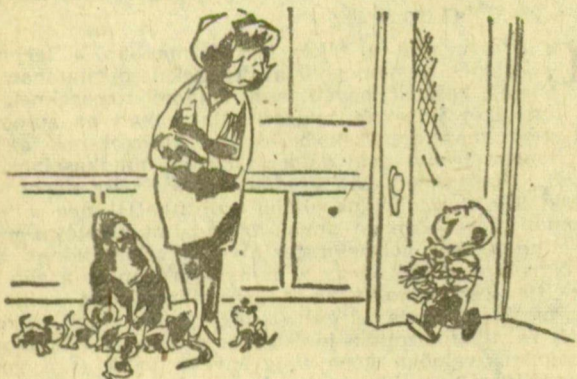
Tizezer északi „vendég” Fehértón

Az idei őszön hosszú ideig volt sirálymentes a fehértói rezerváció. A nyár végén fészkelő helyükről délre költözött hazai danka sirályok helyébe a szokottnál jóval később érkeztek a „felváltó” csapatok: az Északi- és Balti-tenger halászmadarai. Most viszont újból benépesedett a tórendszer szigetvilága s nyolctizezer északi vendég éjszakázik a kis szigetek. Ezekről indulnak hajnalban élelemszerző útra. Mivel a köz-
zeben, a fagyos föld-
ken, már nem találnak elegendő táplálékot, kénytelenek nagyobb ki-
rándulást tenni. Szeged felett naponta meg-
jelennek az átvonuló, a Tiszára igyekvő szür-
ke-fehér madarak. A folyó partjain szívesen
halásznak, szege-
degenek mint a tava-
kon, s minden szerves-
anyagot elfogyasztanak,
amit a víz partra vet.
Ornitológusok megfi-
gyelése szerint sokkal
több ezüst sirály látható
hazánkban mint a kor-
ábbi években. Mások
a legszebb tollruhájú
tengeri madarak csak
kisebb számban jelentek
meg Szeged környékén,
jelenleg pedig egész se-
reg, hatvan-hetven ezüst
sirály vendégeskedik a
város körüli vadvize-
ken.

Kisebb kóborló ma-
darak is megszállták az
Áltól déli részét. A
szegedi parkok és ut-
cák bogótermő fáit
sűrűn látogatják a sár-
gacsos kenderikék és a
hegyi pintyek. Nagy
számban érkeztek az
egyébektől rovarokkal
táplálkozó, de ilyenkor
már bogókkal is beérő
fenyőrigók.

Dér Endre

KIS NAIV

— Anyu, cicákat hoztam a kutyáinknak.